

دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی
گروه آموزشی: کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی

مشخصات درس - نیمسال اول ۱۴۰۵-۱۴۰۶		
عنوان درس: آشنایی با فرایند انتشار		
شماره درس:		
تعداد و نوع واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری ۱ واحد عملی)		
رشته و مقطع تحصیلی: کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی - کارشناسی		
روز و ساعت اجرا: یکشنبه ۸ تا ۱۰ و دوشنبه ۱۲-۲*		
پیش نیاز درس: ندارد		
تعداد دانشجو: ۱۷	نماینده دانشجویان: خانم فاطمه الهامی	محل برگزاری کلاس:
مسئول درس:		
نام و نام خانوادگی: دکتر لیلا شهرزادی، دکتری تخصصی علم اطلاعات و دانش‌شناسی، عضو هیئت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی		
آدرس دفتر و شماره تماس: دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی، گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، اتاق ۳۴۸، تلفن: ۳۷۹۲۵۱۶۶		
روز و ساعت مراجعه دانشجویان جهت رفع اشکال و سایر موارد: چهارشنبه ها ۱۰-۱۲		
آدرس پست الکترونیکی: shahrzadi@mng.mui.ac.ir		
اهداف و روش‌ها		
شرح درس: در عصر اطلاعات، آگاهی از فرایند نشر و انتشار اطلاعات، نقشی کلیدی در تولید، سازماندهی و اشاعه دانش ایفا می‌کند. این درس با هدف آشنایی دانشجویان با کلیت فرایند انتشار اطلاعات در قالب‌های مختلف (چاپی و الکترونیکی) طراحی شده است. در این درس، دانشجویان ابتدا با تاریخچه و تحولات صنعت نشر در ایران و جهان آشنا می‌شوند و سپس مراحل مختلف تولید و انتشار کتاب، از نگارش تا صحافی و توزیع را فرا می‌گیرند. در ادامه، مباحث مرتبط با نشر مجلات علمی، از جمله ساختار مجلات، انواع مقالات علمی، فرایند داوری و نمایه‌سازی، بررسی می‌شود. همچنین، اصول اخلاقی و حقوقی حاکم بر انتشار آثار علمی، نظیر حق مؤلف و سرقت علمی، از دیگر مباحث مهم این درس است. در نهایت، دانشجویان با انجام پروژه‌های عملی، توانایی‌های لازم برای فعالیت در بخش‌های اجرایی و مدیریتی حوزه نشر را کسب خواهند کرد.		

اهداف کلی درس:

هدف کلی از ارائه این درس، آشنایی دانشجویان با فرایند کامل نشر اطلاعات در قالب کتاب، مقاله و سایر انواع منابع اطلاعاتی در بسترهای سنتی و دیجیتال است تا بتوانند پس از فراغت از تحصیل، در بخش‌های مدیریتی و اجرایی مرتبط با انتشار مجلات، کتب و مانند آنها فعالیت نمایند.

اهداف اختصاصی:

دانشجو باید در پایان این درس بتواند:

۱. حیطه شناختی:

۱. تاریخچه نشر کتاب در ایران و جهان را بیان کند.
۲. اصطلاحات پایه و تخصصی حوزه نشر را تعریف نماید.
۳. انواع ناشران (دولتی، خصوصی، دانشگاهی و ...) را طبقه‌بندی و ویژگی‌های هر یک را شرح دهد.
۴. تحولات فنی و تکنولوژیک صنعت نشر (از چاپ سربی تا نشر الکترونیک) را توضیح دهد.
۵. انواع روش‌های چاپ (سربی، افست، دیجیتال و ...) را با یکدیگر مقایسه کند.
۶. اجزای مختلف یک کتاب (صفحه عنوان، پیشگفتار، فهرست، متن، کتابنامه و ...) را نام برده و کارکرد هر یک را شرح دهد.
۷. مراحل کامل چاپ یک کتاب، از تحویل نسخه اولیه تا دریافت کتاب صحافی شده را به ترتیب توضیح دهد.
۸. انواع کاغذ و مرکب مورد استفاده در چاپ را شناسایی و کاربرد هر یک را بیان کند.
۹. ساختار و ارکان اصلی یک مجله علمی را تشریح نماید.
۱۰. انواع مقالات علمی (مروری، پژوهشی، موردی و ...) را از یکدیگر متمایز سازد.
۱۱. فرایند ارسال، داوری و پذیرش مقاله در مجلات علمی را گام‌به‌گام شرح دهد.
۱۲. مفهوم نمایه‌سازی و اهمیت آن برای مجلات علمی را درک کرده و با شاخص‌های بین‌المللی نمایه‌سازی آشنا شود.
۱۳. اصول اخلاقی انتشار آثار علمی (مانند اصالت، صداقت، عدم سرقت علمی) را فهرست کند.

۲. حیطه نگرشی:

۱. نسبت به اهمیت و جایگاه نشر در تولید و انتقال دانش، حساسیت و نگرش مثبت نشان دهد.
۲. نسبت به رعایت اصول اخلاقی و قانونی (حق مؤلف) در فرایند انتشار، احساس مسئولیت کند.
۳. نسبت به تحولات و فناوری‌های نوین در صنعت نشر، کنجکاوی و اشتیاق یادگیری نشان دهد.
۴. به نقش کلیدی کتابداران و متخصصان اطلاع‌رسانی در مدیریت فرایند نشر (به‌ویژه نشریات علمی) اذعان داشته باشد.
۵. نسبت به فرصت‌ها و تهدیدهای پیش روی نشر کتاب در عصر حاضر، نگاهی نقادانه و آینده‌نگر داشته باشد.

۳. حیطه مهارتی:

۱. اطلاعات مرتبط با نشر کتاب و مجلات را از منابع معتبر جمع‌آوری و سازماندهی کند.
۲. یک گزارش تحلیلی از فرایند انتشار یک کتاب یا مجله در ایران تهیه نماید.
۳. با استفاده از نرم‌افزارهای واژه‌پرداز، یک مقاله علمی را بر اساس ساختار استاندارد (IMRaD) قالب‌بندی کند.
۴. مراحل ثبت‌نام و ارسال مقاله به یکی از سامانه‌های داوری مجلات (مانند سامانه‌های رایج کشور) را شبیه‌سازی و تحلیل نماید.
۵. سیاست‌های اجرایی و اخلاقی یک مجله علمی را تحلیل کرده و نقاط قوت و ضعف آن را شناسایی نماید.

روش تدریس: سخنرانی برنامه‌ریزی شده، پرسش و پاسخ، بحث گروهی، ارائه کنفرانس توسط دانشجویان، کارگاه‌های عملی کوتاه
وسایل و تجهیزات آموزشی مورد نیاز: وایت برد، رایانه، پروژکتور، اینترنت، نمونه‌های فیزیکی از کتاب‌های چاپ شده و مجلات علمی
روش ارزشیابی: ۱- ارزشیابی تکوینی (۵ نمره): تکالیف کلاسی و ارائه کنفرانس کلاسی: ۴ نمره مشارکت در پرسش و پاسخ و فعالیت‌های کلاسی: ۱ نمره ۲- ارزشیابی پایانی: آزمون پایان‌ترم: ۱۵ نمره
سیاست‌ها و قوانین درس: ۱. حضور منظم و به‌موقع در کلیه جلسات الزامی بوده و با غیبت و تأخیر بدون عذر موجه، طبق مقررات آموزشی برخورد خواهد شد. ۲. مشارکت فعال در مباحث کلاسی، منوط به مطالعه قبلی و آمادگی ذهنی دانشجویان است. ۳. ارائه تکالیف در زمان تعیین‌شده، بخشی از فرآیند ارزشیابی محسوب می‌شود. ۴. حضور در آزمون‌های میان‌ترم و پایان‌ترم برای کلیه دانشجویان اجباری است. ۵. رعایت اصالت علمی و پرهیز از هرگونه کپی‌برداری در تکالیف و پروژه‌ها الزامی است. ۶. استفاده از تلفن همراه در طول کلاس ممنوع بوده و فقط با اجازه استاد امکان‌پذیر است.
نحوه مشارکت فعال فراگیران: دانشجویان با حضور فعال در کلاس، مشارکت در بحث و تبادل نظر، پاسخ‌گویی به پرسش‌ها، طرح سوال و ارائه دیدگاه‌های خود در فرآیند یادگیری مشارکت خواهند داشت. از دانشجویان انتظار می‌رود که پیش از جلسات تعیین‌شده، منابع و مقالات مرتبط با موضوع جلسه را مطالعه نموده و در کلاس در قالب بحث گروهی و ارائه نظر، مشارکت نمایند.
شرح وظایف نماینده کلاس: ۱. نماینده کلاس، نقش رابط بین دانشجویان، استاد و واحد آموزش دانشکده را ایفا کرده و پیگیری امور آموزشی و مشکلات درسی را بر عهده دارد. ۲. اطلاع‌رسانی به موقع درباره برگزاری یا لغو جلسات و همچنین کلاس‌های جبرانی، پس از هماهنگی با استاد و آموزش، از وظایف اصلی نماینده است. ۳. حضور ۱۰ دقیقه پیش از شروع کلاس برای راه‌اندازی تجهیزات آموزشی (رایانه و پروژکتور) و در صورت بروز مشکل، هماهنگی با واحد فناوری اطلاعات. ۴. دریافت وسایل مورد نیاز کلاس (ماژیک، تخته‌پاک‌کن) از واحد آموزش پیش از شروع جلسه و بازگرداندن آنها پس از پایان کلاس. ۵. پیگیری و انعکاس نظرات، سوالات و دغدغه‌های آموزشی دانشجویان به استاد، در راستای بهبود کیفیت فرآیند یاددهی-یادگیری.
منابع درس
منبع اصلی درس: ۱. اصغرنژاد، ح. (۱۴۰۰). آشنایی با چاپ و نشر کتاب: با نگاهی به نشر سنتی، مدرن و پسامدرن (ویراست دوم؛ ویراستار: احمد شعبانی). همدان: سپهر دانش.

منابع فرعی درس:

۱. آذرنگ، ع. (۱۳۹۳). آشنایی با ویراستاری و نشر. تهران: سمت.
۲. آذرنگ، ع. (۱۳۹۳). مبانی نشر کتاب (ویرایش ۴). تهران: سمت.
۳. باب الحوائجی، ف. (۱۳۸۷). آشنایی با مبانی چاپ و نشر با تأکید بر نشر الکترونیکی و اقتصاد نشر. تهران: چاپار سپهر.
۴. اشرفی ریزی، حسن؛ کاظم پور، زهرا؛ شهرزادی، لیلا. (۱۴۰۲). مقاله نویسی در علوم انسانی و سلامت (انواع مقالات: پژوهشی اصیل، مروری نظام مند، مروری روایتی، گزارش مورد، نقد کتاب، مقاله کوتاه، نامه به سردبیر، بیان دیدگاه، نقد مقاله، نقد نقد مقاله، سرمقاله، مقاله دایرةالمعارفی و مقاله مطبوعاتی). اصفهان: انتشارات سپهر دانش.
۵. پورجوادی، ن. (۱۳۸۱). درباره نشر کتاب و حق مؤلف. تهران: نشر دانشگاهی.
۶. ذوالفقاری، ح. (۱۳۸۷). راهنمای ویراستاری و درست نویسی. تهران: نشر علم.
۷. قانع، م.، اکبری ساری، ع.، و دیگران. (۱۳۹۱). نقشه راه نشریات علوم پزشکی به منظور تحقق نقشه جامعه علمی و برنامه پنجم توسعه کشور. تهران: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت تحقیقات و فناوری؛ مهر راوش.
۸. محسنی، ح. (بی تا). آشنایی با چاپ و نشر در روابط عمومی. تهران: نشر کتابدار.
۹. نجفی، ع. (۱۳۹۳). راهنمای ارجاع به منابع علمی و جلوگیری از سرقت علمی. تهران: نشر ارتباطات اجتماعی.
۱۰. ولر، آس. (۱۳۸۹). فرایند داوری در مجلات علمی: نقاط قوت و ضعف آن (ترجمه ع. ح. قاسمی و س. آزادی). تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران؛ چاپار.
۱۱. یونسکو (۱۳۹۳). فن نشر کتاب تهران: سمت.
۱۲. محسنی، ح. (۱۳۹۶). آشنایی با چاپ و نشر در روابط عمومی. تهران: نشر کتابدار.

جدول زمان بندی درس

جلسه	موضوع	مدرس	نوع کلاس	منبع
۱-۱۴۰۵/۶/۲۹	جلسه معارفه و تعیین تکالیف؛ آشنایی با سرفصل‌ها، قوانین و انتظارات. کلیات و اهمیت فرایند انتشار. تاریخچه نشر کتاب در ایران و جهان (بخش اول)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱
۲-۱۴۰۵/۷/۵	تاریخچه نشر کتاب در ایران و جهان (بخش دوم)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱
۳-۱۴۰۵/۷/۶	آشنایی با اصطلاحات نشر و شناخت انواع ناشران (دولتی، خصوصی، دانشگاهی، تجاری)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱ و منبع فرعی ۱ و ۲
۴-۱۴۰۵/۷/۱۲	آشنایی با اصطلاحات نشر و شناخت انواع ناشران (دولتی، خصوصی، دانشگاهی، تجاری)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱ و منبع فرعی ۱ و ۲
۵-۱۴۰۵/۷/۱۹	مروری بر تحولات فنی در صنعت نشر (از چاپ دستی تا دیجیتال)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱ و منبع فرعی ۳
۶-۱۴۰۵/۷/۲۰	مروری بر تحولات فنی در صنعت نشر (از چاپ دستی تا دیجیتال)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱ و منبع فرعی ۳
۷-۱۴۰۵/۷/۲۶	آشنایی با انواع چاپ (سربی، افست، دیجیتال، لترپرس)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری/عملی	منبع اصلی ۱
۸-۱۴۰۵/۸/۳	آشنایی با انواع چاپ (سربی، افست، دیجیتال، لترپرس)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری/عملی	منبع اصلی ۱
۹-۱۴۰۵/۸/۴	ادامه مبحث انواع چاپ و بررسی مزایا، معایب و کاربرد هر کدام	دکتر لیلا شهرزادی	نظری/عملی	منبع اصلی ۱
۱۰-	آشنایی با اجزای کتاب	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱
۱۱-۱۴۰۵/۸/۱۷	آشنایی با مراحل چاپ کتاب (از ویرایش تا صحافی)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱ و منبع

۱۲- ۱۴۰۵/۸/۱۸	آشنایی با مراحل چاپ کتاب (مدیریت تولید و نظارت بر چاپ)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری/عملی	منبع اصلی ۱
۱۳- ۱۴۰۵/۸/۲۴	آشنایی با انواع کاغذ و مرکب و کاربرد آن‌ها در صنعت نشر	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱
۱۴- ۱۴۵۰۵/۹/۱	آشنایی با انواع مرکب و کاربرد آن‌ها در صنعت نشر	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱
۱۵- ۱۴۰۵/۹/۲	بازدید از یک چاپخانه و آشنایی با فرایند چاپ	دکتر لیلا شهرزادی	عملی	---
۱۶- ۱۴۰۵/۹/۸	تحولات نشر کتاب در عصر فناوری اطلاعات (نشر الکترونیک، کتاب صوتی)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱ و منبع فرعی ۳
۱۷- ۱۴۰۵/۹/۱۵	تحولات نشر کتاب در عصر فناوری اطلاعات (نشر الکترونیک، کتاب صوتی)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱ و منبع فرعی ۳
۱۸- ۱۴۰۵/۹/۱۶	تهدیدها و فرصت‌های پیش روی نشر کتاب در عصر حاضر	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع اصلی ۱
۱۹- ۱۴۰۵/۹/۲۲	آشنایی با ساختار مجلات علمی، انواع مقالات علمی و شیوه ارسال مقاله به مجلات (از تحویل نسخه اولیه تا انتشار) - بخش اول	دکتر لیلا شهرزادی	نظری/عملی	منبع فرعی ۴ و ۷ و ۱۰
۲۰- ۱۴۰۵/۹/۲۹	آشنایی با ساختار مجلات علمی، فرایند داوری (peer review) و شیوه ارسال مقاله - بخش دوم	دکتر لیلا شهرزادی	نظری/عملی	منبع فرعی ۷ و ۱۰
۲۱- ۱۴۰۵/۹/۳۰	آشنایی با شیوه نمایه‌شدن مجلات علمی در نمایه‌های بین‌المللی (مانند ISI, Scopus, PubMed)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری/عملی	منبع فرعی ۷ و ۱۰
۲۲- ۱۴۰۵/۱۰/۶	اخلاق انتشار آثار علمی با محوریت سلامت (حق مؤلف، سرقت علمی، اصالت مقاله)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع فرعی ۵ و ۸ و ۹
۲۳- ۱۴۰۵/۱۰/۱۳	اخلاق انتشار آثار علمی با محوریت سلامت (حق مؤلف، سرقت علمی، اصالت مقاله)	دکتر لیلا شهرزادی	نظری	منبع فرعی ۵ و ۸ و ۹

---	گروهی	دکتر لیلا شهرزادی	جمع‌بندی مطالب، مرور نکات کلیدی و رفع اشکال	۱۴۰۵/۱۰/۱۴-۲۴
-----	-------	-------------------	---	---------------